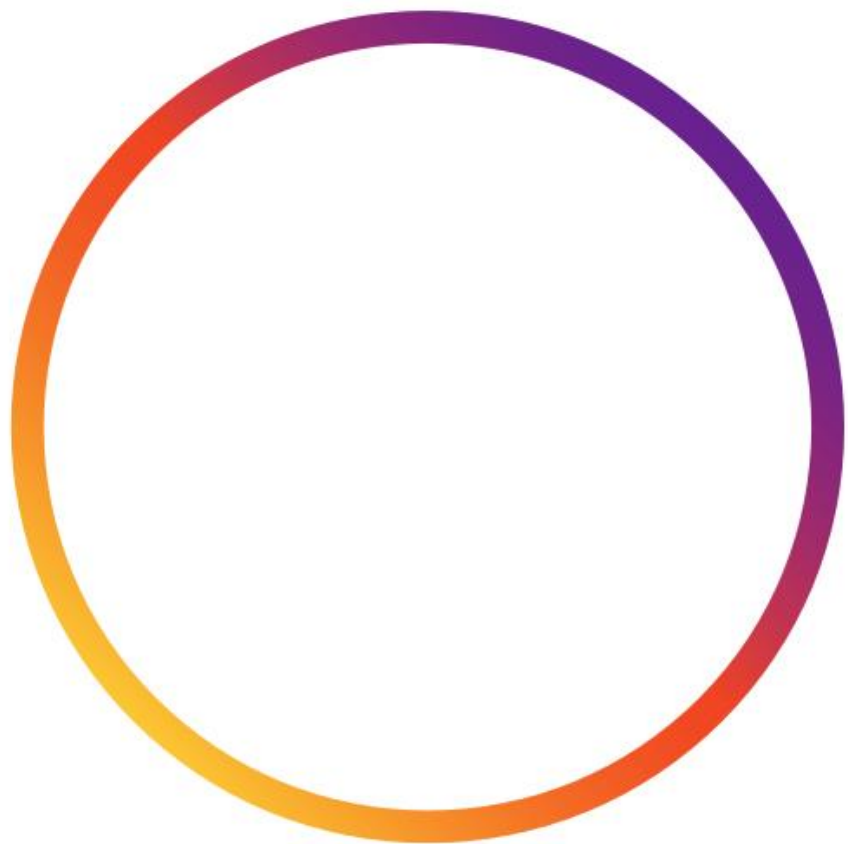

SOLISTI
YHDISTYS

SUOMEN SOLISTIIYHDISTYKSEN

60-VUOTISJUHLA-
KONSERTTISARJA

Kolmistaan kamarissa:
Mozartin ja Haydnin trioja

15.11. klo 18:00

Helsingin Konservatorion konserttisali
(Ruoholahdentori 6, Helsinki)

Sirkka-Liisa Kaakinen-Pilch, viulu / Jussi Seppänen,
sello / Tuija Hakkila, fortepiano

Mozart: Trio C KV 548 (Wien 1788)

Allegro
Andante cantabile
Allegro

Haydn: Trio d Hob. XV / 23 (Lontoo 1794)

Molto andante
Adagio ma non troppo
Finale: Vivace

***

Väliaika 15min

Haydn: Trio fis Hob. XV / 26 (Lontoo 1795)

Allegro
Adagio
Tempo di minuet

Mozart: Trio G KV 564 (Wien 1788)

Allegro
Andante [con variazioni]
Allegretto

WIENIN PUUTARHOISSA, LONTOON SALONGEISSA

Kesä 1788

"Odota kunhan näet millaisia uusia pianosävellyksiä olen sinulle postivaunuissa lähettänyt. Tuskin sitten enää jaksat minulle murjottaa! – Voi että, ne kyllä saavat sinut leppymään!" Heinäkuussa 1788 Mozart oli lähettänyt Nannerl-sisarelleen painavan nuottipinkan Salzburgiin. Paketissa oli luultavimmin ainakin toinen sinä kesänä kirjoitetusta pianotriosta sekä Es-duuripianokvartetto. "Mitä jos kutsuisit [Michael] Haydnin kylään ja soittaisit hänelle uusia kappaleitani – ainakaan triosta ja kvartetosta hän ei voi olla pitämättä."

Kesä oli kuuma ja kiihkeä. Mozartit muuttivat Alsergrundin esikaupunkiin, "kun minulla on joka tapauksessa vain vähän hommia kaupungissa, eikä juurikaan vierailuja suoritettavana, niin voin työskennellä täällä paremmassa rauhassa (...) ja puutarhakin minulla on." Puolivuotiass Theresa-tytär kuolee. Mozart lainailee rahaa Puchbergilta, vaikka onkin vakavarainen. Mutta mikä musiikin sato! Kesän aikana hän kirjoittaa muun muassa kolme viimeistä sinfoniaansa, viimeisen viulupianosonaattinsa, pienen C-duuripianosonaattinsa, mestarillisen kuusiosaisen Es-duuridivertimenton jousitriolle ja kaksi pianotrioa KV 542 ja KV 548, joista jälkimmäinen kuullaan tänä iltana. "Tulkaa kylään luokseni, olen aina kotona. Näinä kymmenenä päivänä, jotka olen asunut täällä, olen saanut sävellettyä enemmän kuin kahdessa kuukaudessa vanhassa asunnossani. – Ja vieläkin parempaa kuuluisi, elleivät mieltäni täyttäisi niin usein raskaat ajatukset, joita joudun väkivalloin karkottamaan."

C-duuritrio KV 548 valmistui tasan vuotta ennen Ranskan vallankumousta. Myöhemmin syksyllä valmistui Mozartin kuudesta pianotriosta viimeinen KV 564. Alun perin se saattoi

olla soolosonaatiksi ajateltu, sillä siitä on jäljellä Mozartin käsikirjoitussivuja.

"Klaveerisonaatteja viulun ja sellon säestyksellä"

Joseph Haydn oli 1790-luvulla uransa huipulla. Kuusikymppistä säveltäjää ylistettiin läpi Euroopan, ja häneltä tilattiin uusia sävellyksiä jatkuvasti niin kamarimusiisointia varten kuin julkisiin orkesterikonsertteihin.

"Päivittäin maailma kyllä ylistää viimeisimpiä sävellyksiäni niiden tulisuuden vuoksi. Ihmiset eivät kuitenkaan saata uskoa, kuinka tuskallista ja vaikeaa minun on tavoittaa otollinen työvire, koska usein ajatukseni vain harhailevat ja hermoni ovat riekaleina. Mieleni on silloin ihan maassa ja mitä surkuteltavimmassa tilassa, enkä saa päiväkausiin yhtä ainuttakaan ideaa, kunnes sitten lopulta kohtalon oikusta virkistynkin ja istahdan klaveerin ääreen – ja pystyn aloittamaan raapustelun: nyt sai riittää."

Beethovenin valmistellessa Wienissä opus ykkösensä julkaisemista, kolme pianotrioja, julkaisi Haydn trioja kokonaista kolmetoista puolentoista vuoden aikana. Tuona aikana syntyi vain kolme soolopianosonaattia.

Lontoon seurapiirit janoivat uusia sävellyksiä, nerokkaasti lanseeratut huokeat taffelipianot kävivät kaupaksi kuin kuumille kiville. Naiset olivat tämän sosiaalisen kehityksen polttopisteessä. Oli syntynyt Sinisukkien (Bluestockings) intellektuaalinen naisliike. Kun naisen tuli käytösoppaiden mukaan "vaieta jos huomasi olevansa miestä fiksumpi", eikä yliopistoihin ollut pääsyä, tarjosivat salonkien älylliset keskustelut ja pianoforten soitto kanavan itsensä ilmaisulle ja kehittämislle.

Tänä iltana kuultavat Haydnin triot ovat Englannin ajalta. Kumpikin on omistettu naiselle: d-mollitrio prinsessa Marie Esterházylle Itävaltaan ja dramaattinen fis-molli Rebecca Schroeterille, Haydnin läheiselle ystävättärelle ja uskotulle Lontooseen. Marie Esterházy oli pitänyt huolta Haydnin hyvinvoinnista Eisenstadtin aikana ja järjestänyt tälle muun muassa vapaan pääsyn hovin viinikellariin. Yhdessä he olivat Eisenstadtin palatsin puistossa toteuttaneet tableau vivant* -asetelmia: Marie suunnitteli "kuvan", Haydn improvisoi musiikin klaveerilla. Ja kun Luominen esitettiin Wienissä 1808, saattoi Marie 76-vuotiaan Haydnin kunniakujaa pitkin omalle paikalleen. Fis-mollitrioin hitaassa osassa voi kuulla viestin toiselle omistuksen kohteelle ja rakastetulle, Rebecca Schroeterille. Osa on sovitus talvella 1795 Lontoossa kantaesitetyn sinfonian nro 102 hitaasta osasta.

*Suom. elävä taulu. Teatraalinen ihmisasetelma, joka esittää jotain tilannetta.

Ensimmäinen näytös "Don Wolfgango"

Kohtaus I: Suuri ALLEGRO C-duurissa, vastustamatonta melodista vetävyttä, rytmistä laukkaa, salaista huokailua. Tämä ei ole sinfoniaa. Tämä on keskustelua, sielun virkistykseksi pitkiin iltoihin.

Kohtaus II: Andante CANTABILE - toivon tuoja, F-duurin levollisuutta.

Kohtaus III: Kyläkohtaus, RONDO: torilla on hälinää, nivelet jytkevät. Don Giovanni oli esitetty Prahassa pari kuukautta aikaisemmin. Se oli ollut verraton succès.

Toinen näytös "Tableau vivant"

motto: "The time is out of joint! / O curse spite / that ever I was born to set it right." (*William Shakespeare: Hamlet*)

"On aika sijoiltaan! Miks synnyinkään / sitä raiteilleen taas vääntämään." (*suom. Eeva-Liisa Manner*)

Kohtaus IV: Janus-kasvoiset kaksoisMUUNNELMAT - mysteerinen molli, jonka keskeyttää yhä uudestaan kansanomaisen duuri. Valo tulvii lavalle.

Kohtaus V: Aaria italialaisesta oopperasta: ADAGIO, ma non troppo, cantabile – Koriste korun päälle, aina vain kauniimpaa, aina vain polveilevampaa. Liidetään kuin siivillä, maata vain hetkittäin sipaisten.

Kohtaus VI: Leikkiä, peliä ja rytmistä labyrinttiä. VIVACE! Eksyimmekö, löydämmekö takaisin? Höyrykone käy! "On aika sijoiltaan!"

Kolmas näytös "Englantilainen leski"

Kohtaus VII: Dramaattinen ALLEGRO – ensin toivoa ahdistukseen, sitten enää vain ahdistusta. Harmonia "särkee" ja puree.

Kohtaus VIII: Suuri ADAGIO, vihdoinkin suuri adagio! Värisevä Fis-duurisävellaji. "Tämähän on siitä sinfoniasta, jonka kuulimme!"

Kohtaus IX: Illan MENUETTI, tanssikkaa, jos kestätte epävarmuutta ja nykivyyttä. Traaginen tunnelma ei irrota otteestaan. Keskellä on duurijakso kuin valoisa muisto.

Neljäs näytös "Syksy ja paluu tanssisaliin"

Kohtaus X: Toinen suuri ALLEGRO. Mistä näitä teemoja siunaantuu? Mozartin Alsergrundin puutarhasta!

Kohtaus XI: Illan toiset MUUNNELMAT! C-duuria. Sama helppo laulu, mutta katso sitä muutaman erilaisen linssin läpi – kaleidoskooppi.

Kohtaus XII: Lopuksi kunnon "TEUTSCHE", saksalainen tanssikimara. Wienin Redoutensalin suvaitsevassa ilmapiirissä. Vihellä tämä laulu! Tanssi kanssamme! Vapaus, veljeys, tasa-arvoisuus! Liberté, fraternité, égalité!

Teksti: Tuija Hakkila

Suomen Solistiyhdistys ry

info@solistiyhdistys.fi

www.solistiyhdistys.fi

www.facebook.com/solistiyhdistys